

HANDBOEK KREDIET- EN BORGTOCHTVERZEKERING

Handboek krediet- en borgtochtverzekering

De ‘geconfirmeerde’
onzichtbare bank

Tweede editie

Paul BECUE

INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Handboek krediet- en borgtochtverzekering. De 'geconfirmeerde' onzichtbare bank. Tweede editie
Paul Becue

© 2020 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1266-0
D/2020/7849/145
NUR 782
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagontwerp: Danny Juchtmans / www.dsigngraphics.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

VOORWOORD

Tijdens de afgelopen legislatuur heb ik, samen met experts, gewerkt aan drie ingrijpende hervormingen in het ondernemings- en economisch recht. Op die manier zijn wij erin geslaagd om een verregaande modernisering door te voeren in het insolventierecht, vervolgens in het ondernemingsrecht en ten slotte in het rechtspersonenrecht.

De eerste hervorming heeft betrekking op het insolventierecht. De wet van 11 augustus 2017¹ codificeert twee bestaande wetten, met name de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van ondernemingen en de Faillissementswet van 8 augustus 1997. Beide wetten werden gemoderniseerd en geïntegreerd als een boek XX in het Wetboek van economisch recht.

De tweede hervorming heeft betrekking op het ondernemingsrecht. Het Wetboek van Koophandel dateert van 1807. Dit antieke wetboek werd ontworpen vóór de grote economische, wetenschappelijke en sociale verworvenheden van de 19de eeuw. Het bevatte wettelijke bepalingen voor een al voorbijgestreefde maatschappij waarin de kleinhandel de voornaamste commerciële activiteit was. In de loop der jaren is dit wetboek geleidelijk aan ontmanteld. Op 1 november 2018 namen we in de wet van 15 april 2018 afscheid van het Wetboek van Koophandel en van de begrippen “handelaar” en “koopman”.² In de plaats daarvan wordt een nieuw ondernemingsbegrip geponeerd dat de hoeksteen zal vormen voor de toepassing van het economisch recht.

De derde hervorming en ook het sluitstuk van drie hervormingen is het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, dat op 23 maart 2019 het levenslicht zag. Op 1 mei 2019 trad het wetboek in werking voor nieuwe rechtspersonen en luidde zo een nieuw tijdperk in voor de kleine en grote ondernemingen die in de vernieuwde juridische kaders zullen optreden.

Dankzij de hervorming van het ondernemingsrecht waren de stichtingen, verenigingen en alle vennootschapsvormen reeds ondernemingen geworden. De integratie van alle rechtspersonen in één Wetboek van vennootschappen en verenigingen sluit hierbij aan. Bij deze modernisering zijn wij de noden van de moderne economie gezinszins vergeten. Dankzij een verregaande flexibilisering kan iedere marktpeler een onderneming oprichten die bij zijn actuele economische noden past. De grote

¹ Wet 11 augustus 2017 houdende invoeging van het Boek XX “Insolventie van ondernemingen” in het Wetboek van economisch recht, en houdende invoeging van de definities eigen aan Boek XX en van de rechtshandhabingsbepalingen eigen aan Boek XX in het Boek I van het Wetboek van economisch recht werd gepubliceerd op 11 september 2017 en trad in werking op 1 mei 2018 (BS 11 september 2017; *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 2407/001).

² Wet 15 april 2018 “houdende hervorming van het ondernemingsrecht”, BS 24 april 2018; *Parl.St.* Kamer 2017-18, nr. 2828/001.

innovaties omvatten onder meer de kapitaallose BV, de aansprakelijkheidsbeperking voor bestuurders en de verruimde mogelijkheid tot aandelennotering.

De sector van de kredietverzekering (tak 14) is van vitaal belang voor onze economie en in het bijzonder voor onze buitenlandse handel. Met een kredietverzekering kan een onderneming zich indekken tegen een wanbetaling vanwege zijn handelspartners. Op deze manier draagt de sector van de kredietverzekering bij aan de creatie en het behoud van het noodzakelijke vertrouwen om handel te drijven.

Om u een idee te geven van het belang van deze verzekeringen. Het incasso voor de takken krediet en borgtocht bedroeg 182 miljoen euro in 2019. Dit incasso maakt 1,4% uit van het totale incasso niet leven in België in 2019.³ Naar schatting bedroeg het totale verzekerde zakencijfer binnen de kredietverzekering (tak 14) maar liefst 70,3 miljard euro in 2019.⁴ Ter vergelijking, in 2018 bedroeg het Bruto Binnenlands Product (BBP), dat is de marktwaarde van alle goederen en diensten die er op één jaar tijd worden geproduceerd in België, 450,5 miljard euro.⁵

Ingevolge de COVID-19-pandemie en de nadelige economische gevolgen hiervan op de financiële positie van ondernemingen dreigden de kredietlimieten bij de private kredietverzekeraars te worden teruggeschoefd. Vanuit de doelstelling om onze Belgische economie te ondersteunen werkte de Belgische Staat daarom in overleg met de sector een herverzekeringsprogramma uit waardoor private kredietverzekeraars hun kredietlimieten aan ondernemingen kunnen behouden. De kredietverzekeraars die hiervan deel uitmaken vertegenwoordigen kredietlimieten voor een totaal van 57 miljard euro.

De borgtochtverzekering (tak 15), waarbij de schuldenaar zelf zijn mogelijke wanprestatie verzekert, is juridisch de tegenpool van de kredietverzekering en slaat naast het betalen van een bepaalde geldsom op het leveren van een prestatie door de schuldenaar. Deze verzekeringsvorm wordt dan ook vooral toegepast in de bouwsector of andere sectoren waar het belangrijk is dat de opdrachtnemer kan aantonen dat zijn opdracht volledig en goed zal worden uitgevoerd. In België zijn het traditioneel vooral kredietinstellingen die een borg verlenen, maar het valt op dat recent ook verzekeraars actiever zijn geworden op deze markt.

Voorliggend boek is een uitstekende gids voor iedere praktizijn die zijn weg wil vinden in het ruimere economische recht met een bijzondere aandacht voor de krediet- en borgtochtverzekering. De zorgvuldige bespreking van onder andere het nieuwe ondernemingsrecht met een grote aandacht voor de nieuwe insolventieregels, brengt de financiële en economische realiteit in beeld en vormt de rode draad doorheen de verschillende onderdelen van dit boek.

Koen GEENS,
Minister van Justitie
7 september 2020

³ Bron: Assuralia.

⁴ *Ibid.*

⁵ Statbel, Kerncijfers – Statische overzicht van België 2019, https://statbel.fgov.be/sites/default/files/images/in%20de%20kijker/kerncijfers_2019_r.pdf.

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
<i>Inleiding</i>	xliii
<i>Afkortingen</i>	xlix

BOEK I. ALGEMENE PRINCIPES (EXECUTIVE SUMMARY)	1
--	---

Hoofdstuk I.

Kredietverzekering	3
1. Algemene definitie en kenmerken kredietverzekering	3
1.1. Bescherming tegen handelsrisico's	3
1.2. Gemeenschappelijke karakteristieken	3
1.3. Know your customer (KYC).....	5
1.4. Compliance officer	5
2. Verzekeringssector.....	6
3. Types risico en hun oorzaken	6
3.1. Types hoofdrisico	6
3.2. Oorzaken van schade.....	8

Hoofdstuk II.

Onderscheid tussen publieke en privé-kredietverzekering	9
1. Voornaamste verschillen	9
1.1. Publieke kredietverzekering	9
1.2. Privé-kredietverzekering	10
1.3. Samenvattende tabel	11
1.4. Vervaging grenzen actieterrein	12
2. Karakteristieken publieke kredietverzekering	12
2.1. Algemeen.....	12
2.2. Soorten producten	15
3. Karakteristieken privé-kredietverzekering.....	16
3.1. Algemeen.....	16
3.2. Soorten producten	19
4. Mededelingen Europese Commissie: afbakening actieterrein.....	19
5. Toepassing van de diverse regels.....	20

Hoofdstuk III.

Borgtochtverzekering 21

1. Algemeen..... 21
 2. Soorten bonds..... 23

Hoofdstuk IV.

Herverzekering bij een krediet- en borgtochtverzekeraar 25

1. Begrip..... 25
 2. Redenen herverzekering..... 26
 3. Voordelen herverzekering 27
 4. Herverzekering bij een kredietverzekeraar 27
 4.1. Twee methodes 28
 4.1.1. Het ‘quotum share’ of aandeel..... 28
 4.1.2. De ‘Excess of Loss’ 28
 4.2. Bij wie gaat men zich herverzekeren? 28
 4.2.1. De grote herverzekeraars 28
 4.2.2. Cessie van risico’s onder kredietverzekeraars..... 30
 4.2.3. De captive-(her)verzekeringsmaatschappij 30
 a) Begrip..... 30
 b) De captive voor de kredietverzekeraar..... 31
 c) Welke captives hebben de kredietverzekeraars?..... 32

BOEK II. PRAKTISCHE WERKING 33

TITEL I. PRIVÉKREDIETVERZEKERING 37

DEEL I. DEFINITIE, PRINCIPES EN OMGEVING 41

Hoofdstuk I.

Wat is kredietverzekering: definitie, algemene principes en situering 45

1. Definitie..... 45
 2. Algemene principes..... 46
 2.1. De verzekering van het commerciële kredietrisico..... 47
 2.1.1. Het commerciële risico 47
 a) Algemeen 47
 b) Ondernemingen..... 48
 c) Insolventie..... 50
 2.1.2. Het politieke risico..... 50
 2.2. Verzekering van de globaliteit van de omzet van de onderneming.. 50
 2.3. Individuele selectie van het risico 51

2.4. Schadeloosstelling van de verzekerde	51
2.5. Deelneming van de verzekerde	51
2.6. Mogelijkheid van de cessie van het voordeel van de polis	52
3. Het begrip kredietverzekering	52
3.1. De handelgebonden kredietverzekering (op basis van toege- stane betalingsuitstellen)	53
3.2. De financiële kredieten	53
3.2.1. De retailkredietverzekering	53
a) De verzekerde is de particulier als ontlener	53
b) De verzekerde is de instelling als kredietverlener	55
3.2.2. De financiële garantieverzekering	56
a) Begrip	56
b) Ontstaansgeschiedenis	57
c) Financiële crisis	59
d) Huidige toestand	61
3.2.3 De Credit Default Swap (CDS)	61
a) Begrip	61
b) Sterke groei tot de crisis	63
c) Crisis	64
4. Een nichemarkt tussen de verzekerings- en de banksector	64
5. Perceptie van de privé-kredietverzekering	67
5.1. De kredietverzekerden	68
5.2. De niet-verzekerden	70
5.3. De financiële crisis	71

Hoofdstuk II.

De economische context en de falingen	73
1. De conjunctuurbarometer van de Nationale Bank van België	73
2. Betalingsperformantie	77
3. De falingen (faillissement en gerechtelijke reorganisatie)	81
3.1. De internationale context	81
3.1.1. Grote verschillen op internationaal vlak	82
3.1.2. De 'Global Insolvency Index'	83
3.1.3. De falingsgraad	85
3.2. De Europese Verordening Nr. 1346/2000 betreffende de insol- ventieprocedures	87
3.2.1. Context: grote diversiteit qua insolventieregulering	87
3.2.2. De Insolventieverordening nr. 2015/848 van 20 mei 2015.	88
3.2.3. Voorstel richtlijn betreffende preventieve herstructure- ring en tweede kans	91
3.3. De Belgische (vnl. juridische) context	93
3.3.1. Algemeen	93

3.3.2.	Het faillissement	95
a)	Uitbreiding begrip ‘onderneming’: vrije beroepen en verenigingen kunnen failliet gaan	96
b)	Stimuleren minnelijke schikking	96
c)	Kwijtschelding	96
d)	<i>Fresh start</i>	97
e)	Geen onbeperkte <i>carte blanche</i>	98
f)	<i>Wrongful trading</i>	98
3.3.3.	De procedure van gerechtelijke reorganisatie	98
4.	De turbulentie	104
4.1.	Definitie turbulentie	104
4.2.	Turbulentie stimuleert innovatie en draagt bij tot creatieve destructie	106
5.	Het probleem van de ‘Zombies’	107
DEEL II. DE CLIËNT		113
Hoofdstuk I.		
Belang van kredietverzekering		117
1.	Commercieel en financieel belang kredietverzekering	117
1.1.	Handelsvorderingen zijn een belangrijke en delicate balanspost. . .	118
1.2.	Interactie met het bedrijfskapitaal en de bedrijfsrendabiliteit	121
1.2.1.	De liquiditeit	122
a)	Het nettobedrijfskapitaal (NBK)	122
b)	De behoefte van het bedrijfskapitaal (BBK)	124
c)	De nettothesaurie	127
1.2.2.	De rendabiliteit	128
a)	De rendabiliteit op de ingezette middelen (ROA)	129
i)	De operationele bedrijfsactiva (ROAo)	129
ii)	Het totaal van de activa (ROAt)	132
b)	De rendabiliteit op het eigen vermogen (ROE)	133
i)	De begripsbepaling	133
ii)	De financiële hefboom	134
iii)	De relatie met de rendabiliteit op het totaal van de activa (ROAt)	134
1.2.3.	Premie kredietverzekering	136
1.3.	Outsourcing van creditmanagement: de kredietverzekeraar als globale creditmanager	136
2.	Economisch belang kredietverzekering	137
2.1.	Macro-economische impact	137
2.1.1.	Antidomino-effect	137
2.1.2.	Multiplicatoreffect	138

2.2. Spiegel van de conjunctuur	139
2.2.1. Cyclische sensitiviteit	139
2.2.2. Een conjunctuurbarometer: de Credit Manager's Index (CMI) in de VS	140
2.2.3. De Credit Manager's Index (CMI) voor België	142
2.3. De onzichtbare bank	142
2.3.1. Grote economische impact	142
2.3.2. Bevestiging van de economische impact tijdens de finan- ciële crisis	144
a) Overheid	145
i) Afschaffing van de verzekeringstaks	146
ii) Invoering van Belgacap	146
b) Markt	147
2.3.3. Opnieuw bevestiging tijdens de coronacrisis (2020)	148
a) Buitenland	148
b) België	149
2.3.4. Praktisch voorbeeld	151
2.4. De professionele 'passie': de belangen van de leverancier	152
2.4.1. De vertegenwoordiger van de leveranciers	153
2.4.2. De boswachter van de economie	154

Hoofdstuk II.

Verweermiddelen tegen insolventie: een goed intern

creditmanagement	155
1. Algemeen: definitie, organisatie en beroepsverenigingen	156
1.1. Definitie	156
1.2. De organisatie: wie doet binnen een bedrijf aan creditmanage- ment?	158
1.3. Softwarepakketten ter ondersteuning van creditmanagement	159
1.4. De verenigingen rond creditmanagement	159
1.4.1. Internationaal	159
1.4.2. België	161
2. Creditmanagement binnen het Risk Management van een bedrijf	161
3. Ontwikkeling van een strategie rond creditmanagement	162
4. Europese initiatieven ter ondersteuning van het creditmanagement	165
4.1. De Europese Richtlijn betreffende de bestrijding van betalings- achterstand	165
4.1.1. Richtlijn 2000/35/EG van 29 juni 2000	165
4.1.2. Richtlijn 2011/7/EU van 16 februari 2011	167
4.1.3. Belgisch betalingsbevel	168
4.2. Europese initiatieven voor het incasso van handelsvorderingen	170
4.2.1. Algemeen	170

4.2.2.	Drie verordeningen tot instelling van een executoriale titel ...	171
4.2.3.	Brussel Ibis-Vo.: procedurerecht	173
5.	Enkele key performance indicators (KPI) voor creditmanagement	174
5.1.	Aantal dagen klantenkrediet	174
5.2.	DSO (days sales outstanding).....	175
5.2.1.	Definitie.....	175
5.2.2.	Heeft kredietverzekering een invloed op de DSO van de verzekerde?	177
a)	Grootte bedrijf	177
b)	Sector bedrijf	178
5.3.	De ouderdomsanalyse	179
5.4.	Praktisch voorbeeld: ouderdomsanalyse + klantenkrediet + DSO...	179
5.5.	Alternatief gebruik klantenkrediet door een kredietverzeke- raar: de 'use factor'	181
5.5.1.	Wat is de 'use factor'?	182
5.5.2.	Hoe kan men de benuttigingsgraad berekenen?.....	182
a)	Op basis van het aantal dagen klantenkrediet	182
b)	Door een rondvraag bij de verzekerden	183
c)	Bij de indiening van een schadedossier	183
5.5.3.	Belang van de 'use factor'	184
6.	Creditmanagement in België.....	184

Hoofdstuk III.

Verweermiddelen tegen insolabiliteit: alternatieve (bancaire) producten voor risicotransfer. 187

1.	Algemeen.....	188
2.	Interne dekkingstechnieken.....	188
2.1.	De contante betaling of betaling bij bestelling	189
2.2.	De zekerheden.....	189
2.3.	Het documentair incasso	189
2.4.	Het documentair krediet.....	191
2.5.	De standby letter of credit (SBLC).....	194
3.	Externe dekkingstechnieken	196
3.1.	De kredietverzekering.....	197
3.2.	De factoring.....	197
4.	Een vergelijkende analyse tussen de diverse instrumenten	198

Hoofdstuk IV.

Overdracht van handelsvordering..... 199

1.	De effectisering.....	199
1.1.	Definitie	199

1.1.1.	Twee soorten effectisering	199
1.1.2.	Asset backed commercial paper (ABCP)	201
1.2.	Impact voor de kredietverzekering	202
1.2.1.	Indekkingsinstrument ten behoeve van de krediet- verzekeraar	202
1.2.2.	Een opportuniteit: kredietondersteunend karakter van de kredietverzekering	204
1.2.3.	Alternatief voor kredietverzekering?	204
2.	Factoring	205
2.1.	De factoringmarkt	205
2.2.	Definitie	206
2.3.	De juridische context	210
2.3.1.	Internationale factoring	210
2.3.2.	België	211
a)	Drie rechtsfiguren als mogelijke rechtsgrond	211
b)	Cessie van de schuldvordering	212
c)	Factor als cessionaris-eigenaar	214
2.4.	Faillissement	215
2.4.1.	De leverancier of factorklant	215
2.4.2.	De schuldenaar	216
2.5.	Contract <i>intuitu personae</i> en principe van de factorabiliteit	216
2.5.1.	Contract <i>intuitu personae</i>	217
2.5.2.	De factorabiliteit	217
2.6.	Bank en kredietverzekering	218
2.6.1.	Band met de banken	218
2.6.2.	Vergelijking met kredietverzekering	219
2.7.	Kostprijs factoring	222
2.8.	Buitenbalansoperatie ('off balance'-financiering)	224
2.9.	Reverse factoring	225
Hoofdstuk V.		
Rendabiliteit van de kredietverzekeringspolis voor de verzekerde		227
1.	Kostprijs van het klantenkrediet (<i>sensu stricto</i>)	228
1.1.	Contante betalingen	228
1.1.1.	De eenvoudige methode	229
1.1.2.	De samengestelde interest	229
1.1.3.	Keuze van de leverancier	230
1.2.	Inkorting van de betalingstermijn	231
1.3.	Uitholling van de winst	232
2.	Synthese: impact kredietbeleid op de rendabiliteit (<i>sensu lato</i>)	233
2.1.	Verlenging betalingstermijn	233
2.2.	Hogere verliesratio	234

3.	De indekking tegen het uitzonderlijk verlies op handelsvorderingen. . .	234
4.	Hoe kan de premie vergeleken worden met de interest op bank- leningen?	236
4.1.	Kredietverzekeringspremie.	236
4.2.	Financieringskost bij een bank.	237
4.3.	Vergelijking kredietverzekeraar-bank	237
4.3.1.	Inclusief 'funding cost' bij de bank.	237
4.3.2.	Exclusief 'funding cost' bij de bank	238
5.	Kredietverzekering als uitbestedingsinstrument	239
5.1.	Kredietverzekering is een managementinstrument	240
5.2.	Outsourcing creditmanagement via kredietverzekering	240
5.2.1.	De 'stakeholders'	240
a)	Leveranciers	240
i)	Langer betalingsuitstel	240
ii)	Total cost of ownership (TCO).	241
b)	Klanten	243
c)	Banken.	244
5.2.2.	Synthese: de financiële impact.	245
a)	Hoe groot is het financieel voordeel?	245
b)	De premiekost vanuit een ander oogpunt	246
DEEL III. DE AANBIEDERS		249
Hoofdstuk I.		
De privé-kredietverzekeringsmarkt		253
1.	Privé- en publieke kredietverzekering	253
1.1.	Algemeen	254
1.2.	De activiteiten met staatsgarantie	255
1.3.	De activiteiten voor eigen rekening.	256
1.3.1.	Creatie filiaal privé-kredietverzekering.	256
1.3.2.	Expansie	258
1.4.	Huidige structuur Credendo	259
2.	De markttoestand in de privé-kredietverzekering: oligopolie.	262
2.1.	Algemeen	262
2.2.	Marktspelers in de wereld.	263
2.2.1.	De markt	263
2.2.2.	De 'Grote Drie' en Sinosure	265
a)	Algemeen	265
b)	De 'Grote Drie'	265
i)	Euler-Hermes	265
ii)	Atradius	267

iii) Coface (Compagnie Française d'Assurance pour le Commerce Extérieur SA)	268
c) Sinosure (China Export and Credit Insurance Corporation)	269
2.3. De marktspelers in België	270
2.3.1. De kredietverzekeringsmaatschappijen	270
2.3.2. De kredietverzekeringsmakelaars	272
a) Algemeen	272
b) Belgische markt	273
c) Evaluatie	274
d) Wetgeving	274
i) Verzekeringsbemiddeling en -distributie	274
ii) MiFID	277
2.4. De ACE's (Assureurs Crédit Etrangers)	278
3. ICISA	279
3.1. Algemeen	279
3.1. Privékredietverzekering	279
4. De marktpenetratie van de privékredietverzekering	280
4.1. Verzekeringssector	281
4.2. Globale economie	281

Hoofdstuk II.

Diverse producten	283
1. Algemeen	283
2. Diverse soorten (globale) omzetspolissen	284
2.1. KMO-polis	284
2.2. Klassieke globale omzetspolis (abonnementspolis)	284
2.3. Vrijstellingspolis	285
2.4. Kredietbeheerpolis (excess of loss)	285
2.5. Multinationale polis	286
3. Uitzonderingen op het principe van de globale omzet	287
3.1. Dekking van enkelvoudige risico's	287
3.2. Investerings- of machinepolis	288
3.3. Investeringen	288
3.4. Portfolio van de genoemde kopers ('Named-buyer portfolio')	289
4. Extensies van de globale omzetspolis	289
4.1. Band met de publieke kredietverzekering	289
4.1.1. Prefinancing van importtransacties	289
4.1.2. Onterechte opvraging van bankgaranties	290
4.1.3. 'If-and-when'- of 'pay-when-paid'-structuren	290
4.2. Tak 16	290
4.2.1. Toewijzingscontracten ('consignment')	291

4.2.2.	Verwerkingscontracten ('processing')	291
4.2.3.	Bruikleen ('Loan for use')	291
5.	Speciale gevallen	292
5.1.	De 'top-up cover'	292
5.1.1.	Principe	292
5.1.2.	Twee modaliteiten	292
a)	Automatische verdubbeling van de limieten bij een tweede verzekeraar	292
b)	Beslissing voor <i>top-up</i> -limiet bij dezelfde kredietverzekeraar	294
5.1.3.	De Belgacap-polis	295
a)	Achtergrond	295
b)	Principe	295
c)	Belang Belgacap	296
5.2.	Captive	297
5.2.1.	Begrip	297
5.2.2.	Voor- en nadelen van deze captives	298
a)	Voordelen	298
b)	Nadelen	299
5.2.3.	Fiscaal aspect	300
5.2.4.	Houding kredietverzekering tegenover deze captives	301
Hoofdstuk III.		
De uitdagingen voor de toekomst		303
1.	De huidige omgeving	304
1.1.	Scherpe concurrentie	304
1.2.	De zelfverzekering	305
2.	Modernisering van het product	305
2.1.	Code of Conduct	306
2.2.	Voorstellen tot productverbetering	307
2.2.1.	Moeizame ontstaansgeschiedenis	307
2.2.2.	Enkele voorstellen tot verbetering	308
a)	Het probleem van de nominale kredietlimieten: te veel 'lucht'	308
b)	Vooropzeg bij opzegging of reductie van de limieten (gratieperiode)	309
c)	Niet-opzegbare kredietlimieten	310
d)	Certificering credit management	310
3.	Digitalisatie	311
3.1.	Algemeen	311
3.2.	Digitale initiatieven	312
3.3.	Webservices	314

3.4. E-commerce	316
3.5. Artificial Intelligence (AI).....	317
4. Uitbreiding in de diepte	318
4.1. De KMO's (Kleine en Middelgrote Ondernemingen)	318
4.1.1. Europese definitie van een kmo	318
4.1.2. Ondervertegenwoordiging bij de kredietverzekeraars	321
4.1.3. De KMO-initiatieven bij de kredietverzekeraars	323
a) Publieke kredietverzekering	323
b) Privékredietverzekering	323
4.2. De ECA-transacties (politiek risico)	325
4.3. 'Fee-business'	325
4.3.1. Algemeen.....	325
4.3.2. Moet men kannibalisatie vrezen?	325
4.3.3. Verkoop van informatie	326
4.3.4. Incasso/recuperatie	328
4.3.5. Creditmanagement	330
4.4. De financiering van de handelsvorderingen	330
4.5. High-tech finance: effectisering en afgeleide producten	331
5. Geografische uitbreiding	331
5.1. Premieomzet in de voornaamste regio's.....	331
5.2. Waarom komt kredietverzekering in de Verenigde Staten moeilijker van de grond?.....	332
5.3. Afrika	333
5.4. Toekomst	334
 DEEL IV. OPERATIONELE EN TECHNISCHE ASPECTEN	 335
 Hoofdstuk I.	
De techniek van de privékredietverzekering.....	339
1. Kredietverzekering is een werkinstrument	340
1.1. Aanvraag kredietlimieten	340
1.1.1. Kredietaanvraag	340
1.1.2. Hoe kan het bedrag van de kredietlimiet bepaald worden? ...	341
1.1.3. Uitgesloten debiteuren	342
a) Particulieren	342
b) Met verzekerde verbonden onderneming	342
c) De overheid binnen de OESO-landen	342
d) Andere gevallen	342
1.2. Kredietbeslissing	343
1.2.1. Houding verzekeraar: weigering of al dan niet volledige aanvaarding	343
1.2.2. Communicatie motief: Belgische Gedragscode	344

1.2.3.	Confidentialiteit	345
a)	De verzekerde	345
b)	De verzekeraar	345
1.3.	Monitoring	346
1.3.1.	Het knipperlicht van de onbetaalde vorderingen	346
a)	Risicobewaking	346
b)	Meldingsplicht	346
1.3.2.	Restrictief optreden	347
1.3.3.	Bijzondere opties	347
a)	Schorsing van de kredietlimiet	347
b)	Gratieperiode	348
c)	Niet-opzegbare limieten	348
d)	Proactieve verwittiging	348
1.3.4.	Aanvang en einde van de dekking	349
a)	Aanvang dekking	349
b)	Revolving	349
c)	Einde dekking	349
1.4.	De incasso-organisatie	350
1.4.1.	Meldingstijd	350
1.4.2.	Dreigende schade	350
1.4.3.	Wie int of recupereert?	350
a)	Twee mogelijkheden	350
b)	Taak verzekeraar	351
c)	Aflossingsplan bij eenmanszaak	351
d)	Onderscheid 'claims' en 'collections'	351
e)	Complexiteit buitenlandse incassoprocedures	352
f)	Schematisch voorbeeld	352
1.5.	De schadevergoeding	353
1.5.1.	Insolventie van de debiteur	353
1.5.2.	Zeker, vaststaand en opeisbaar	353
1.5.3.	Fout van de verzekerde	354
1.5.4.	De bepaling van het bedrag der schadevergoeding	354
a)	Gedekt percentage	354
b)	Leveringsstop	354
c)	Btw	355
d)	Verwijlinteresten	355
e)	Toerekening betaling	355
f)	Garanties	356
g)	Betwisting	356
h)	Kosten	356
i)	Vrijstellingen	357
1.5.5.	De maximale schadevergoeding	357
a)	Bedrag voor alle verzekerde debiteuren	357

b) Bedrag per debiteur	357
1.5.6. De betaling	357
1.5.7. Opzegging na schadevergoeding.	358
1.6. De derde begunstigde en pand op schuldvorderingen	358
1.6.1. Derde begunstigde.	359
a) Geen eigenaar: ‘Loss payee’.	359
b) Eigenaar: transfer of toewijzing van de rechten	359
1.6.2. Pand op schuldvorderingen	360
2. Uitbreiding van het zuivere commerciële risico	361
2.1. Drie bijkomende risico’s	361
2.2. Het verbreikings- en fabricagerisico (het risico vóór levering)	361
2.3. De bestellingen in uitvoering (Frans: les ordres en carnet; Engels: binding contracts).	362
2.4. Politiek risico.	362
3. Modaliteiten bij kredietbeslissingen.	363
3.1. Nuances in de polis	363
3.2. De zelfbeoordelingslimiet	363
3.2.1. Het systeem van de ‘ongenoemde klanten’ (‘non dénom- més’, ‘unnamed buyers’)	363
3.2.2. De discretionaire limieten (‘discretionary limits’)	364
3.3. De dekking eerste levering	364
3.4. De voorlopige kredietlimiet	364
3.5. De limiet met een beperkte geldigheidsduur: de tijdelijke verhoging.	365
3.6. Behoud dekking (hold cover)	365
4. Vrijstellingen (franchises).	366
4.1. Soorten.	366
4.2. De algemene vrijstelling per verzekeringsjaar (de ‘aggregate first loss’ of AFL).	366
4.3. De drempelvrijstelling (de ‘treshold’)	366
4.4. De vrijstelling per schadegeval (de ‘each and every first loss’ of EEFL)	366
5. Kosten voor de verzekerde	367
5.1. Soorten kosten	367
5.2. De premie.	367
5.2.1. De premievoet	367
a) Voortdurend wisselend risico	367
b) Pro mille van de omzet	367
c) Allerlei factoren	367
d) Verzekeraar zakencijfer	368
e) Verscheidene elementen	368
f) Forfaitaire premie	368
g) Verzekeringstaks	368

5.2.2.	Aangifte omzetcijfer	369
5.2.3.	Verlaging van de premievoet	371
	a) Kunstgrepen	371
	b) Bonus-malus	371
	c) Deelname in de winst of <i>ristorno</i> van de premie	371
5.2.4.	Jaarlijkse minimumpremie	372
5.2.5.	Sanctie bij niet-betaling van de premie	372
5.3.	De limietkosten	373
5.4.	De incassokosten	374
5.5.	Andere kosten	374
6.	Overzicht van de verplichtingen voor de verzekerde en de kredietverzekeraar	374
6.1.	Gedragscode	374
6.2.	Verplichtingen van de verzekerde	375
6.3.	Verplichtingen van de kredietverzekeraar	375
	6.3.1. Taken <i>sensu stricto</i>	376
	6.3.2. Taak <i>sensu lato</i> : service, gemeten met de key performance indicators (KPI's)	376

Hoofdstuk II.

Middelen ter ondersteuning van de kredietverzekeringsactiviteit

1.	Waarom moet een bedrijf informatie geven aan een kredietverzekeraar?	377
	1.1. Terughoudendheid bij de debiteur	378
	1.2. Belang van informatieverstrekking	378
	1.3. Welke informatie wordt verlangd van de debiteur?	379
	1.4. Confidentialiteit	380
2.	Database	380
	2.1. Zware investeringskost	380
	2.2. Gestructureerde en niet-gestructureerde data	381
	2.3. Gecreëerde en aangekochte informatie	381
	2.3.1. De zelf gecreëerde informatie: ontwikkeling van een netwerk	382
	2.3.2. De aangekochte informatie via de handelsinformatieagentschappen	382
3.	Kredietwaardigheidsanalyse	382
	3.1. De 5 C's	383
	3.2. Politieke risico's	383
	3.3. Commerciële risico's	384
	3.3.1. Consistentie	384
	3.3.2. Het algemeen economisch klimaat en de commerciële omgeving	385

3.3.3. Vennootschapsvorm	385
3.3.4. Aanhangsels <i>Belgisch Staatsblad</i>	385
3.3.5. Jaarrekening	386
a) Klassieke financiële analyse	386
b) Niet-klassieke analyse op basis van de operationele rendabiliteit.	387
c) IFRS	388
3.3.6. Het management en de aandeelhouders	390
3.3.7. Relatie met de cliënten en de leveranciers	390
3.3.8. Ouderdom van het bedrijf	390
3.3.9. De betalingservaring	390
3.3.10. De knipperlichten in gestructureerde vorm	391
3.3.11. De Centrale voor Kredieten aan Ondernemingen (CKO) ..	392
3.3.12. Andere negatieve informatie	394

Hoofdstuk III.

Boekhoudkundige en fiscale aspecten	395
1. Boekhoudkundige aspecten	396
1.1. Compensatieverbod waardevermindering en schadevergoeding bij de kredietverzekerde (rechtspraak)	396
1.2. Principes boekhoudkundige verwerking waardevermindering ...	398
1.2.1. Juridische basis: KB/W.Venn. van 29 april 2019	398
1.2.2. Facultatieve waardevermindering voor vorderingen langer dan een jaar	400
1.2.3. De forfaitaire waardeverminderingen	401
1.3. Waardevermindering en schadevergoeding bij kredietverzekering ..	403
1.3.1. Waardeverminderingen op kredietverzekerde handels- vorderingen	403
1.3.2. Schadevergoeding kredietverzekeraar	404
1.3.3. Voorbeeld	405
a) Boeking van de verkoopfactuur	405
b) Overboeking naar dubieuze debiteuren	406
c) Boeking van de waardevermindering	406
d) Afwikkeling van de vordering	406
i) De klant betaalt daadwerkelijk niets	406
ii) De klant betaalt 605 euro (incl. btw), de onder- neming vermoedt van de klant verder niets meer te zullen ontvangen	407
2. Fiscale aspecten	407
2.1. Kredietverzekeringspremies en andere kosten, en de ontvangen schadevergoeding	408

2.1.1. De verzekeringspremies en andere kosten (incasso- en studiekosten)	408
2.1.2. De schadevergoeding	408
2.2. De door de kredietverzekerde betaalde indirecte belastingen	409
2.2.1. Premies: verzekeringstaks	409
a) Algemene principes	409
b) Vrijstelling kredietverzekering	410
2.2.2. Diensten (incasso- en studiekosten): btw.	411
a) Algemene principes	411
b) Plaats van belasting	412
c) Recuperatie van de btw op de dubieuze vorderingen	412
2.3. Waardeverminderingen op handelsvorderingen	413
2.3.1. Fiscale beperkingen bij waardeverminderingen op handelsvorderingen	413
2.3.2. Waarschijnlijke verliezen	414
2.3.3. Definitieve verliezen	416
 TITEL II. PUBLIEKE KREDIETVERZEKERING	 419
 DEEL I. DEFINITIES EN PRINCIPES	 423
 Hoofdstuk I.	
Definitie	425
1. Definitie en delcredere	425
1.1. Algemeen	425
1.2. Voor rekening of met waarborg van de staat	425
2. Gestructureerde operaties (enkelvoudig risico)	426
3. Delcredere	427
3.1. Het delcrederebeding in commissiecontracten	428
3.2. Het bankdelcredere	428
3.3. Het door de overheid verleende delcredere	429
 Hoofdstuk II.	
De richtlijnen van de OESO-Regeling	431
1. Voorschot van 15% (art. 10, a))	431
2. Maximale kredietperiode (art. 12)	432
3. Lokale uitgaven (art. 10, d))	432
4. Kapitaal- en renteaflossing (art. 14)	433
5. Minimumrentevoet (art. 19)	434
6. Minimumpremievoet (art. 22)	434
7. Notificatie en raadpleging (Hoofdstuk IV: art. 31-61)	435

8.	Aanhangsels	435
9.	Concessionele kredieten (Hoofdstuk III: art. 31-40)	435
Hoofdstuk III.		
	Missie Credendo ECA	437
DEEL II. DE CLIËNT		
Hoofdstuk I.		
	Nationaal belang	441
1.	Fundamentele evolutie: van ‘content’ naar ‘interest’ en toegevoegde waarde	441
	1.1. Evolutie	441
	1.2. Europese Unie	442
	1.3. Verklaring	442
	1.4. Credendo ECA	443
2.	Toegevoegde waarde	444
	2.1. Methodes	445
	2.2. Aanvulling met kwalitatieve criteria	445
Hoofdstuk II.		
	Rendabiliteit en belang	447
1.	Algemeen	447
2.	Ondersteuning nationale export	447
3.	Economisch belang	448
	3.1. Micro-economische impact	448
	3.2. Macro-economische impact	448
4.	Druk privé kredietverzekering	449
DEEL III. DE AANBIEDERS		
Hoofdstuk I.		
	De markttoestand	453
1.	De marktspelers	453
2.	Wie is er actief als publieke kredietverzekeraar?	454
	2.1. Staat: 100%	455
	2.2. Privémaatschappijen	455
	2.3. Banken	456
	2.4. <i>Quid</i> makelaars?	456
3.	Unie van Bern	456
	3.1. Publieke kredietverzekering	456

3.2. Ethische waarden	457
3.3. Praag Club	458
3.4. Grotere concurrentie privé kredietverzekering	458

Hoofdstuk II.

Diverse producten.	459
-----------------------------------	------------

1. Algemeen.	459
2. De verzekering (van enkelvoudige risico's)	460
2.1. Leverancierskrediet	461
2.1.1. <i>Quid?</i>	461
2.1.2. Flowchart.	463
2.1.3. Nadelen leverancierskrediet.	464
2.2. Koperskrediet	464
2.2.1. <i>Quid?</i>	464
2.2.2. Flowchart.	466
2.2.3. Voordelen koperskrediet.	467
2.2.4. Twee modaliteiten	467
a) Het bank-tot-bankkrediet	467
b) De kaderakkoorden.	467
2.2.5. Projectfinanciering	468
2.3. Speciale contantzaken	469
2.4. Contractgaranties (bonds)	470
2.5. Aannemersmateriaal	471
2.6. Het deviezenrisico	472
2.6.1. De munt van het exportkrediet	472
2.6.2. Indekkingstechnieken.	473
a) Dekking in deviezen	474
b) Wederindekking op termijn.	474
2.7. Prefinanciering van importtransactie.	475
2.8. Investerings (PRI)	475
3. De financiële garantie	478
3.1. Bankkredieten.	478
3.1.1. Algemeen.	478
3.1.2. Overbruggingsgarantie ('bridge guarantee').	479
3.2. Obligatieleningen (private plaatsingen)	480
3.3. Export Funding Guarantee (EFG).	481
4. De financiering.	481
4.1. Bank	481
4.2. Verzekeraar	482
4.2.1. Forfaiting.	482
4.2.2. Koperskrediet	483
4.2.3. Is een verzekering nog nodig?	484

5.	De marktactiviteit (Market Window)	484
5.1.1.	Risicoparticipatie op complexe gesyndiceerde kredieten . . .	484
a)	Wat houdt dit in?	484
b)	Achtergrond	485
5.1.2.	Dekking handelsfinancieringsinstrumenten banken	486
DEEL IV. OPERATIONELE EN TECHNISCHE ASPECTEN		487
Hoofdstuk I.		
De techniek van de publieke kredietverzekering (met staatsgarantie)		491
1.	Belofte – advies	491
1.1.	Advies	491
1.2.	Belofte	492
1.2.1.	Principe	492
1.2.2.	Voorlopige dekking	492
1.3.	Polis	493
1.3.1.	Verzekeringscontract	493
1.3.2.	Bijzondere voorwaarden	493
1.3.3.	Algemene voorwaarden	493
2.	Voorwerp van dekking	494
2.1.	Verbrekingsrisico	494
2.2.	Niet-betalingsrisico	495
2.3.	Buitengewone kosten	495
3.	Dekkingspercentage	496
3.1.	Principe	496
3.2.	Opties	496
3.3.	Retentie	498
4.	Verplichtingen en uitsluitingen	498
4.1.	Verplichtingen verzekerde	498
4.1.1.	Informatieplicht	499
a)	Vóór de afgifte van de polis	499
b)	Na de afgifte van de polis	499
4.1.2.	Wijzigingen aan het contract en het nationaal belang	500
a)	Contract	500
b)	Nationaal belang	500
4.1.3.	Goede huisvader	501
4.1.4.	Betaling premie	501
4.2.	Uitsluitingen	502
5.	Looptijd en geldigheid polis	503
5.1.	Einde van rechtswege	503
5.2.	Einde op initiatief van de kredietverzekeraar	504

6.	Schadevergoeding en recuperaties	505
6.1.	Algemene principes en uitwerking	505
6.1.1.	Algemene principes	505
6.1.2.	Verliesrekening	505
6.1.3.	Betaling	506
6.1.4.	Terugbetaling schadevergoeding	506
6.1.5.	Verjaring	507
6.1.6.	Geschillen met de verzekerde	507
6.2.	Subrogatie	507
6.3.	Recuperaties	508
6.3.1.	Vóór de schadevergoeding	508
6.3.2.	Na de schadevergoeding	508
7.	Overfinanciering en verhaal op de exporteur	509
7.1.	Overfinanciering	509
7.2.	Verhaal op de exporteur	510
8.	Onderaanneming	510
8.1.	Algemeen	510
8.1.1.	Exporteur is onderaannemer	510
8.1.2.	Exporteur doet zelf een beroep op onderaannemers	511
8.2.	Europese regelgeving	511
9.	Diverse aspecten	513
9.1.	Vertrouwelijkheid	513
9.2.	Documentatierisico	513
9.3.	Overdracht rechten onder de polis	513
9.4.	Andere verzekeringen	513

Hoofdstuk II.

	De concessionele kredieten	515
1.	Finexpo	516
1.1.	Ontstaan	516
1.2.	Missie	517
1.3.	Budget	517
2.	Instrumenten	518
2.1.	Commercieel programma: intereststabilisatie	518
2.2.	Concessioneel programma	519
2.2.1.	Algemeen	519
a)	OESO-Regeling	519
b)	Het minimale concessionaliteitsniveau	520
c)	Berekening giftelement	521
2.2.2.	Gebonden hulp	521
a)	Welke projecten komen in aanmerking?	522
b)	Gift	523

c) Interestbonificatie met of zonder aanvullende gift	524
d) Gemengd krediet: lening van staat tot staat gecombi- neerd met een commerciële lening	525
2.2.3. Ongebonden hulp: lening van staat tot staat	527
 TITEL III. BORGTOCHTVERZEKERING	 529
 DEEL I. DEFINITIE EN PRINCIPES	 531
 Hoofdstuk I.	
Definitie en andere kenmerken	533
1. Verwarring in terminologie	533
2. Definitie	534
3. Privéverzekering	536
4. Rechtstreekse en onrechtstreekse borgtochtverzekering	536
5. Persoonlijke zekerheid	537
6. Karakter <i>intuitu personae</i>	538
 Hoofdstuk II.	
Vergelijking met (privé)kredietverzekering	539
1. Type product	539
2. Aantal partijen	540
3. Verzekerd belang	540
4. Doel van de dekking	541
5. Commerciële relatie met de debiteur	541
6. Globaliteit	541
7. Dekkingspercentage	541
8. Use factor	542
9. Hoogte van de bedragen	542
10. Termijn engagement	542
11. Engagement van de verzekeraar	543
12. Duurtijd polis	543
13. Opzeggingsrecht	544
14. Premie/commissie	544
15. Verhaal	545
16. Mededelingen Europese Commissie	545
17. Verzekeringstaks	546

DEEL II. DE CLIËNT	547
Hoofdstuk I.	
Wie sluit een borgtochtverzekering af?	549
Hoofdstuk II.	
Rendabiliteit en belang	551
1. Economisch nut van zekerheden in het algemeen	551
2. Economische rol borgtochtverzekering	551
DEEL III. DE AANBIEDERS	555
Hoofdstuk I.	
De markttoestand	557
1. De markt en de maatschappijen	557
1.1. De wereld	557
1.1.1. Algemeen: geen geconsolideerde cijfers	557
1.1.2. Tegenstelling Verenigde Staten/Europa	559
1.2. België	560
1.2.1. Algemeen	560
1.2.2. Uitstaande borgstellingen/bankgaranties	561
1.2.3. Ongelijke behandeling verzekeringssector tegenover de banken in België	562
a) De financiële garantie door Credendo ECA voor kredietlijnen van bankgaranties	562
b) Verzekeringstaks	563
2. Internationale samenwerking	565
Hoofdstuk II.	
Diverse producten	567
1. Een modaliteit van de kredietverzekering	567
2. De contractuele bonds of handelsgaranties	568
2.1. De Bid Bond of inschrijvingsgarantie	568
2.2. De Advance Payment Bond of vooruitbetalingsgarantie	569
2.3. De Performance Bond of uitvoeringsgarantie	569
2.4. De Retention Money Bond of inhoudingsgarantie	569
2.5. De warranty bond	570
2.6. De maintenance bond of onderhoudsgarantie	570

3.	De wettelijke garanties	570
3.1.	Diverse soorten	570
3.1.1.	Bonds voor Douane en Accijnzen	570
3.1.2.	Taks-bonds	570
3.1.3.	Licentie- of vergunning-bonds	570
3.1.4.	Milieu-bonds	571
3.1.5.	Regulering-bonds van de Europese Unie	571
3.1.6.	Hout(verkoop)-bonds	571
3.2.	Voorbeelden in de Belgische wetgeving	571
3.2.1.	Artikel 601 BW	572
3.2.2.	Artikel 286 e.v. algemene wet van 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen.	572
3.2.3.	Artikel 12 wet van 9 juli 1971 tot regeling van de woningbouw en de verkoop van te bouwen of in aanbouw zijnde woningen (Wet Breyne)	572
3.2.4.	Artikel 17 koninklijk besluit van 7 mei 2002 betreffende het vervoer van zaken over de weg	572
3.2.5.	Artikel 5.2.4.7.1 besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 (en daaropvolgende wijzigingen) houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (Vlarem II)	572
3.2.6.	Artikel 5 KB 18 juli 1975 tot instelling van de vergun- ning van vervoercommissie	573
4.	Twee speciale vormen van borgtochtverzekering	573
4.1.	Fidelity	573
4.1.1.	Principe	573
4.1.2.	Klassieke toepassing bij de verzekeraars	575
4.1.3.	Is fidelity borgtochtverzekering?	576
4.2.	Het ATA-carnet	577
DEEL IV. OPERATIONELE EN TECHNISCHE ASPECTEN		579
1.	Bonding-faciliteit	581
2.	Analyse en ratings	582
2.1.	Manueel	582
2.2.	Automatisatie	582
2.2.1.	Bonding Booster	582
2.2.2.	Blockchain	584
3.	Bond-brieven	584
4.	Premie/commissie	585
5.	Opeising	585

BOEK III. JURIDISCH LUIK	587
TITEL I. PRIVÉKREDIETVERZEKERING	591
Hoofdstuk I.	
Juridische aard.	595
1. Persoonlijke zekerheid	595
2. Hevige controverse rond het verzekeringskarakter	596
2.1. Verwarring	596
2.2. Frankrijk	597
3. Kredietverzekering is geen borgstelling	598
3.1. Belangrijke verschillen	598
3.2. Andere aspecten	600
3.2.1. Economisch perspectief	600
3.2.2. Karakter <i>intuitu personae</i>	601
3.2.3. Voordeel van uitwinning	603
3.2.4. Duur engagement	604
3.3. Conclusie	604
Hoofdstuk II.	
De Belgische wet op de landverzekeringsovereenkomst (deel 4 W.Verz.) ...	607
1. Wet betreffende de verzekeringen van 4 april 2017 (W.Verz.)	607
2. Toepassingsgebied	610
2.1. Twee uitzonderingen	610
2.2. Buitenland	611
2.3. Credendo ECA	612
3. Eigen recht van de kredietverzekering	613
4. De regels voor kredietverzekering hebben voorrang op het gemeen recht	616
4.1. Onderafdeling IV: Krediet- en borgtochtverzekering	616
4.2. Uitsluiting van de bepalingen van gemeen recht: enkel de wilsautonomie geldt	617
4.2.1. Polisduur	617
4.2.2. Faillissement	617
4.2.3. Arbitrage	620
4.2.4. Voorstel/aanbod verzekering en opzeggingsrecht polis bij schade	621
4.2.5. Speciaal regime eigen aan kredietverzekering	621
4.3. Enkele imperatieve bepalingen van gemeen recht hebben een aanvullend karakter gekregen	622
4.3.1. Opzeg polis (art. 66, tweede lid W.Verz.)	622

4.3.2. Nietigheid polis (art. 66, derde lid W.Verz.)	622
4.3.3. Premievermindering (art. 80 W.Verz.)	622
4.4. Speciaal regime eigen aan de kredietverzekering vervangt bepalingen van gemeen recht	623
4.4.1. Bijzondere bepalingen bij kredietverzekering	623
4.4.2. De onopzettelijke verzwijging of onjuiste mededeling van gegevens, en de verzwarende van het risico	623
4.4.3. Het verhaal van de verzekeraar (na schadeloosstelling)	626
4.4.4. De sanctie voor niet-betaling van de premie.	627
a) Sneller verval van dekking	627
b) Onderpand van het voorrecht van de kredietverze- raar	629
4.5. Een regeling speciaal bestemd voor de kredietverzekering	630

Hoofdstuk III.

Belgische rechtspraak: absolute vrijheid, maar plicht tot zorgvuldigheid .. 633

1. Invloed op liquiditeit van debiteur	633
2. Absolute vrijheid om in verzekering genomen risico's te bepalen.	634
3. Afwezigheid van enige vorm van onzorgvuldigheid	634
4. Het Wetboek economisch recht (WER)	636

Hoofdstuk IV.

Europese wetgeving 639

1. Evolutie wetgeving	639
2. Algemene toepassing.	640
2.1. Het vrij verrichten van diensten in een andere lidstaat	640
2.2. Privacy	642
3. Specifiek van toepassing op de privé-kredietverzekering.	646
3.1. Strengere prudentiële regels op het vlak van de voorzieningen	647
3.1.1. De regels	647
a) Strengere regels: garantiefonds en solvabiliteitsmarge ..	647
b) Specifieke regels: egalisatievoorziening	648
3.1.2. Bewegredenen strengere behandeling	649
3.2. De strengere behandeling geldt niet voor de publieke krediet- verzekering	650
3.3. Toepassing in België.	653
3.3.1. Wetgeving	653
3.3.2. Rechtspraak: de egalisatievoorziening is niet vrijgesteld van belasting.	654
a) Houding Belastingadministratie.	654
b) Standpunt kredietverzekering	655

	c) Ondernemingsrechtbank te Namen (1 ^e aanleg)	655
	d) Hof van beroep Luik	656
	e) Hof van Cassatie	657
4.	Solvency II	657
4.1.	Algemeen	657
4.2.	Richtlijn 2009/138/EG (level 1)	660
4.3.	Implementing measures (level 2)	662
5.	Spanningsveld tussen de publieke en privé kredietverzekering	663
5.1.	De Belgische toestand	664
5.1.1.	Het oude samenwerkingsakkoord NDD-Cobac	664
5.1.2.	De periode van de harde concurrentie	665
5.1.3.	De weg naar verzoening	667
	a) De wet van 17 juni 1991	667
	b) De creatie van een gemeenschappelijk filiaal met de privésector	668
5.1.4.	De definitieve breuk	670
5.1.5.	Formeel onderzoek Europese Commissie naar over- heidssteun aan Credendo STN	670
5.1.6.	Coronacrisis	673
5.2.	Mededelingen van de Commissie met betrekking tot de toepas- sing van artikel 107 (oud art. 92) en artikel 108 (oude art. 93) van het Verdrag van Rome	673
5.2.1.	De diverse mededelingen van de Commissie met betrek- king tot dit onderwerp	674
	a) De mededeling 97/C 281/03 van 17 september 1997	674
	b) De mededeling 2001/C 217/02 van 2 augustus 2001	676
	c) Mededeling 2004/C 307/04 van 11 december 2004	676
	d) De mededeling 2005/C 325/11 van 22 december 2005	676
	i) Studie IMC Consultants	676
	ii) Veranderingen aan de mededeling van 1997	678
	e) Ontsnappingsclausule en Belgacap	680
	f) Mededeling 2012/C 392/01: dekkingsvoorwaarden tijdelijk niet verhandelbare risico's	681
	g) Mededeling 2020/C 91 I/01: coronacrisis	684
5.2.2.	Implementatie in de Belgische wetgeving	685
6.	De marktconcentratie	686
6.1.	Juridische rechtsgrond	687
6.1.1.	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie	687
6.1.2.	Concentratieverordening nr. 139/004 van 20 januari 2004	687
6.2.	Kredietverzekeringsdossiers	688
6.2.1.	Euler Hermes	689
	a) Allianz/Hermes	689
	b) Allianz/AGF	690

c) Hermes/OeKB/Prisma	690
d) BPI/Euler Hermes/COSEC.....	691
e) Euler Hermes/OeKB/JV	691
f) Euler Hermes/Mapfre/Mapfre cc	692
g) Euler Hermes/Mapfre/Solunion	692
6.2.2. Atradius.....	692
a) Schweizer Rück/NCM.....	692
b) Gerling/NCM.....	693
6.2.3. Coface	693
Natexis Banques Populaires/Coface	693

Hoofdstuk V.

De waarborgen.....	695
1. Algemeen.....	695
2. Het eigendomsvoorbehoud	697
2.1. Definitie	697
2.2. Europa en Duitsland	698
2.2.1. Europa	698
2.2.2. Duitsland.....	699
2.3. België	699
3. Kosteloze borgtocht.....	701
3.1. Verschoonbaarheid en kwijtschelding	702
3.1.1. Verschoonbaarheid	702
3.1.2. Kwijtschelding	703
3.2. Kosteloze persoonlijke zekerheidsteller	704
3.2.1. Faillissementsrecht	704
a) Wet van 8 augustus 1997	704
b) De Insolventiewet van 11 augustus 2017	706
3.2.2. Collectieve schuldenregeling.....	707
3.3. Kosteloze borgtocht: Burgerlijk wetboek (art. 2043 BW)	707
3.4. Conclusie	708

TITEL II. PUBLIEKE KREDIETVERZEKERING.....	709
---	------------

Hoofdstuk I.

Belgische wetgeving	713
1. Wet van 31 augustus 1939 (en volgende)	713
2. Wet 18 april 2017	715
2.1. Algemeen.....	715
2.2. Openbaarheid van documenten.....	716
2.2.1. Artikel 82.....	717

2.2.2. Memorie van toelichting	718
2.2.3. Advies Raad van State nr. 60.806/1/2/4 van 7 februari 2017. . .	719
2.2.4. Arrest Grondwettelijk Hof	720

Hoofdstuk II.

Europese wetgeving 723

1. Juridische rechtsgrond	723
2. Wetgevende initiatieven	724
2.1. De raadplegings- en informatieprocedure op het gebied van kredietverzekering	725
2.2. Richtlijnen/initiatieven die dode letter zijn gebleven	727
2.3. De onderaannemingen	728
2.4. De richtlijn van 1998 op het gebied van de exportkredietverzekering	729
2.5. Staatssteun	731

Hoofdstuk III.

OESO 733

1. De OESO-Regeling	734
2. Common Approaches	735
3. Andere OESO-initiatieven	736

Hoofdstuk IV.

Andere internationale instellingen 739

1. Wereldhandelsorganisatie (WTO)	739
2. IMF/Wereldbank	739
3. Club van Parijs	740
4. Unie van Bern	741
5. De Verenigde Naties (VN) en andere regelgevende autoriteiten	742
5.1. Global Compact-principes	742
5.2. Economische sancties	742

Hoofdstuk V.

De waarborgen 743

1. Garantie	743
2. Documentair krediet (<i>Letter of Credit</i> , of L/C)	744

TITEL III. BORGTOCHTVERZEKERING.....	745
--------------------------------------	-----

Hoofdstuk I.

Juridische aard.....	749
-----------------------------	------------

1. De borgtocht en de autonome bankgaranties.....	749
1.1. Borgtocht.....	749
1.2. Autonome garanties.....	750
1.3. Voorwaardelijke en onvoorwaardelijke garanties.....	751
1.4. Standby Letter of Credit (L/C).....	752
2. Bank- of verzekeringsproduct.....	753
2.1. Gaat het om een borgtocht (bankverrichting)?.....	753
2.2. Controverse in Frankrijk: arbitrage Renaudin.....	754
2.3. België: borgtochtverzekering is een verzekeringsverrichting.....	755
3. Verzekering voor rekening (van een derde).....	755
3.1. Bezwaren als verzekeringsverrichting.....	755
3.2. Juridische aard van de verzekering voor rekening: de verzeke- ring ten behoeve van een derde (art. 92 W.Verz.).....	756
3.2.1. Geen lastgeving.....	756
3.2.2. Verzekering ten behoeve van een derde.....	757
3.2.3. Geen beding ten behoeve van derden.....	758
3.3. De thesis van een gemengd contract.....	759
4. Persoonlijke zekerheid met karakter <i>intuitu personae</i>	760

Hoofdstuk II.

De Belgische Wet op de Landverzekeringsovereenkomst (deel 4 W.Verz.)....	761
---	------------

1. De landverzekeringsovereenkomst (deel 4 W.Verz.).....	761
2. De W.Verz. behandelt vooral de praktijk binnen de krediet- verzekering.....	762
3. Toepassingsveld W.Verz.....	763
3.1. Artikel 134 W.Verz.....	763
3.2. Artikel 136 W.Verz.: uitsluitingen.....	763
3.2.1. Buitenland.....	764
3.2.2. Credendo ECA.....	764
4. Eigen recht van de borgtochtverzekering.....	765
5. De regels voor de borgtochtverzekering die een inbreuk maken op het gemeen recht.....	766
5.1. Uitsluiting van de bepalingen van gemeen recht: enkel de wils- autonomie geldt.....	766
5.2. Enkele imperatieve bepalingen van gemeen recht hebben een suppletief karakter gekregen.....	768

5.3. Vervanging van de gemeenrechtbepalingen door een speciaal regime eigen aan de kredietverzekering. <i>Quid</i> borgtochtverzekering?	769
5.3.1. De onopzettelijke verzwijging of onopzettelijke onjuiste mededeling van gegevens en de verzwaring van het risico (art. 138 W.Verz.)	770
5.3.2. Het verhaal van de verzekeraar (na schadeloosstelling) (art. 139 W.Verz.)	770
5.3.3. De sanctie voor niet-betaling van de premie (art. 137 W.Verz.)	771
5.4. Een regeling speciaal bestemd voor de krediet- en borgtochtverzekering (art. 140 W.Verz.)	772
6. Belgische rechtspraak	773
6.1. Algemeen	773
6.2. Faillissement van de verzekeringnemer	773

Hoofdstuk III.

De Europese wetgeving

1. Meeste aandacht naar (privé)kredietverzekering	775
2. Algemene toepassing	776
3. Specifiek van toepassing op de borgtocht- (en krediet)verzekering ...	776
3.1. De strengere prudentiële regels op het vlak van de voorzieningen ...	777
3.2. De strengere behandeling geldt niet voor de publieke (krediet)verzekering	778
4. Solvency II	779

Hoofdstuk IV.

Uniforme regels voor *contract bonds*

1. Voorgeschiedenis	781
1.1. ICC	781
1.2. Verenigde Naties	782
1.3. <i>Quid</i> met de verzekeraars?	782
2. Algemene principes en regels	783
3. Vermijden van de negatieve impact op de financiële situatie	785
4. Realisatie	786

Hoofdstuk V.

De waarborgen

BOEK IV. DE RATINGS EN DE BAZEL-AKKOORDEN	791
TITEL I. DE RATINGS.....	795
DEEL I. ALGEMEEN	799
1. Diverse soorten ratings: bedrijven, sectoren, landen	801
2. De ‘sovereign ceiling’.....	803
3. Geldigheidsduur van de rating: een jaar	804
4. Verschillende methodologieën en benamingen	805
DEEL II. PRIVÉKREDIETVERZEKERING	807
Hoofdstuk I.	
Bedrijven.....	811
1. Algemene context	811
1.1. Definitie	811
1.2. Categorieën bedrijvenratings	812
a) Emissie.....	812
b) Individuele ratings.....	813
c) Groepsrating.....	814
d) Legal rating.....	815
1.3. Hoe wordt een rating gegeven?.....	815
1.3.1. Op aanvraag	815
a) Kritiek	815
b) Europese verordening	817
i) Diverse voorstellen tot hervorming.....	817
ii) Verordening 1060/2009 van 16 september 2009	818
iii) Reactie kredietverzekeraars	818
iv) <i>Quid</i> Europees ratingagentschap?	819
1.3.2. De ongevraagde rating	820
1.4. De ratings van Standard & Poor’s, Fitch en Moody’s	822
1.5. De impact van de economische cycli.....	825
1.5.1. Through-the-cycle (TTC).....	825
1.5.2. Point-in-time (PIT)	825
2. Hoe creëer je de rating?.....	826
2.1. De automatische rating	826
2.1.1. De statistische scoringmethodes.....	827
a) Definitie.....	828
b) De gestructureerde informatie	828
c) De modellen	829
i) De multipale lineaire discriminantenanalyse	830

ii)	De multipele logistieke regressie	830
d)	Onderzoek performantie van de modellen	832
i)	Nagaan van het classificatieniveau in de valide- ringssteekproef	832
ii)	De Gini-coëfficiënt	833
e)	Monitoring van het scoringsysteem	836
f)	Omzetting scoringresultaat in een automatische rating	836
2.1.2.	Artificiële intelligentie (AI)	836
2.1.3.	Expertsysteem	837
a)	Definitie en evaluatie	837
b)	België	838
c)	Fuzzy Logic	838
2.2.	Manuele rating	840
2.2.1.	Het risico van de zakelijke omgeving ('business risk')	840
2.2.2.	Het financiële risico	840
3.	Toepassing ratings bij een internationale kredietverzekeraar	841
3.1.	Algemeen	841
3.2.	De falingsgraden en ratingklassen	842
3.2.1.	Faling	842
3.2.2.	Falingsgraad en ratingklasse	842
3.3.	Automatische beslissingslimiet	843
3.4.	De prijszetting	844
3.4.1.	De algemene formule	844
3.4.2.	Verwacht verlies = expected loss = EL	845
3.4.3.	Kapitaalkost	847
3.5.	Voldoende dekking door eigen middelen	848
3.5.1.	Bazel-Akkoorden	848
3.5.2.	De(krediet)verzekeringswereld	849
3.6.	Voordelen van de rating bij de kredietverzekeraar	852
3.6.1.	Verhoging van de operationele efficiëntie	852
3.6.2.	Verkoop van de ratings aan derde partijen	853
3.6.3.	E-commerce	854
3.6.4.	Gemeenschappelijke kredietpolitiek binnen een mondi- ale globale groep	854
3.6.5.	Herverzekeringpolitiek	855
3.6.6.	Opvolging van het risico bij de globale kredietportefeuille	855
4.	Eigen rating van de kredietverzekeraar	855
4.1.	Banken	856
4.2.	Verzekerden	856
4.3.	Kredietondersteunend effect	856

Hoofdstuk II.	
Sectoren	857

Hoofdstuk III.

Landen	859
1. Macro-economische analyse	859
2. Belang van de landenrating	860
DEEL III. PUBLIEKE KREDIETVERZEKERING	863

Hoofdstuk I.

Landenrating	867
1. De OESO	867
2. Credendo ECA	869
2.1. Exporttransacties	870
2.1.1. Politiek risico	870
a) Op korte termijn: tot 1 jaar	870
b) Op middellange en lange termijn: langer dan 1 jaar	871
c) De speciale contantzaken	872
2.1.2. Commercieel risico	872
2.2. Risico's inherent aan de directe investeringen	873
2.2.1. Politiek geweld	873
2.2.2. Onteigening	873
2.2.3. Inconvertibiliteit van de munt en beperking van de transfer	874

Hoofdstuk II.

Bedrijfsrating	875
-----------------------------	-----

DEEL IV. BORGTOCHTVERZEKERING	877
--	-----

1. Gebruik rating is secundair	879
2. Automatische beslissing	879
3. Kredietondersteunend effect	880

TITEL II. DE BAZEL-AKKOORDEN	881
---	-----

DEEL I. ALGEMEEN	885
-------------------------------	-----

Hoofdstuk I.

Bazel I	889
1. Principe: de Cooke-ratio	889
2. Evaluatie Bazel I	890

Hoofdstuk II.

Bazel II	891
1. De drie pijlers van Bazel II	891
2. De basisprincipes: de kapitaalratio en de vereiste eigen middelen	892
2.1. Principe	892
2.2. Economisch en regulier vereist kapitaal	892
2.2.1. Economisch kapitaal	892
2.2.2. Regulier vereist kapitaal	893
3. Drie verschillende methodes om de minimumkapitaalbehoefte te berekenen met betrekking tot het kredietrisico	894
3.1. De standaardmethode (de ‘standardised approach’)	894
3.2. De basisversie van de methode gebaseerd op de interne rating (de ‘foundation internal ratings based approach’)	896
3.3. De geavanceerde methode gebaseerd op de interne rating (de ‘advanced internal ratings based approach’, of geavanceerde IRB-methode)	898

Hoofdstuk III.

Bazel III	899
1. Nieuwe initiatieven	899
2. Solvabiliteitsvereisten	900
3. Belangrijke nieuwe elementen: hefboomratio en liquiditeitsratio’s	902

Hoofdstuk IV.

Bazel IV	905
-----------------------	-----

Hoofdstuk V.

Solvency II	907
1. Van Solvency I naar Solvency II	907
2. De drie pijlers	909
2.1. De eerste pijler	910
2.2. De tweede pijler	912
2.3. De derde pijler	913
3. Impact Solvency II op de krediet- en borgtochtverzekeringssector	914

DEEL II. PRIVÉKREDIETVERZEKERING	915
---	-----

Hoofdstuk I.

Bazel-Akkoorden en privé-kredietverzekering	917
1. <i>Quid</i> erkenning kredietverzekering als een (indirecte) waarborg (‘collateral’) (volgestorte kredietprotectie)?	918

1.1. De handelsvorderingen in de Bazel-akkoorden	918
1.2. Handelsvorderingen als waarborg (niet rechtstreeks op het actief van de balans).	920
1.2.1. <i>De iure</i> geen erkenning van kredietverzekering als waarborg	921
1.2.2. Overdracht van rechten (en verplichtingen) van de polis: <i>de facto</i> wel erkenning.	922
1.3. Aangekochte handelsvorderingen (wel rechtstreeks op het actief van de balans)	923
2. De kredietverzekeraar als garantieverstrekker aan de bank (niet-volgestorte kredietprotectie).	924
3. Kredietverzekering verhoogt de kredietwaardigheid van de verzekerde (ingeval er geen sprake zou zijn van kredietprotectie)	927

Hoofdstuk II.

De verkoop van ratings aan derden.	929
---	------------

1. De troeven van de rating bij een kredietverzekeraar	929
2. De banken (binnen het kader van de Bazel-Akkoorden)	930
2.1. Situering.	931
2.2. Het EKBI-statuut (standaardbenadering)	932
2.2.1. De voorwaarden van het Bazel-Akkoord.	932
2.2.2. De mapping of cartografie van de ratingklassen in risicogewichten	934
2.2.3. De keuze van de EKBI's.	935
2.3. De rating van de publieke kredietverzekeraars (ECA = export credit agency)	935
2.4. Wat met de ratings van de privé-kredietverzekeraar: het probleem van de 'unsolicited rating'?	937
3. De bedrijven	940

DEEL III. PUBLIEKE KREDIETVERZEKERING.	945
---	------------

Hoofdstuk I.

EU-verordening nr. 575/2013	949
--	------------

Hoofdstuk II.

Impact Bazel III op de publieke kredietverzekering	951
---	------------

1. Algemeen.	951
2. De nieuwe ratio's	952
2.1. Hefboomratio	952
2.2. Liquiditeitsdekkingsratio (LCR)	954

2.3. Netto stabielefinancieringsratio (NSFR).....	955
3. Verliesdekking voor niet renderende blootstellingen (NPE)	957
4. Mogelijke veranderingen (in discussie)	959
4.1. Reglementaire behandeling van de soevereine blootstellingen	959
4.1.1. Soevereine blootstelling	959
4.1.2. Marginaal risico.....	962
4.2. Toelaatbare criteria voor kredietprotectie	964
 DEEL IV. BORGTOCHTVERZEKERING.....	 967
 Hoofdstuk I.	
Buitenbalansproduct voor minimaal 50%.....	971
1. De standaardmethode.....	971
2. De methode gebaseerd op de interne rating (IRB).....	972
 Hoofdstuk II.	
Nieuwe regels Bazel III.....	973
1. Hefboomratio.....	973
2. LCR.....	973
3. NSFR	974
 Bijlage I.	
Casestudy afwikkeling shadedossier.....	975
 Bijlage II.	
Incassoprocedures voor de inning van handelsvorderingen	979
 <i>Bibliografie</i>	<i>985</i>
<i>Trefwoordenregister</i>	<i>1039</i>

INLEIDING

Dit boek is de tweede editie van het *Handboek Kredietverzekering*, dat voor de eerste keer uitkwam in oktober 2008.¹ Het was op 8 oktober, juist na het tweede weekend gedurende hetwelk de Belgische Regering zich ontfermde over de Fortis-bank, en haar redde door de splitsing tussen het Nederlandse en Belgische deel. Dit laatste werd dan verkocht aan de Franse bank BNP Paribas. We wisten toen nog niet juist tot wat de bankencrisis wereldwijd zou kunnen leiden, want ze sloeg na de val van Lehman Brothers in de Verenigde Staten voor het eerst toe in België met Fortis.

De ondertiteling van het handboek bedroeg toen de “onzichtbare bank”, en jammer genoeg kwam dit in het daaropvolgende jaar op het hoogtepunt van de financiële crisis voor 100% uit. De Belgische overheid was gedwongen om tussen te komen tot ondersteuning van de dekkingen door de privé-kredietverzekeraars op debiteuren via het systeem van de Belgacap, en de verzekeringstaks werd afgeschaft voor de kredietverzekering. We gaan ruim in op de gevolgen van de crisis voor de sector, omdat ze toch wel wat teweegbracht. Maar doordat de crisis in feite de rol van de kredietverzekeraar in de hoedanigheid van onzichtbare bank bevestigde als nooit tevoren, voegen we aan de ondertitel nu het adjectief ‘geconfirmeerde’ toe. Vandaar de nieuwe ondertitel “De geconfirmeerde onzichtbare bank”. Het is nu een courant gebruikt begrip.²

Tijdens de coronacrisis in 2020, de eerste serieuze in de wereld na de grote recessie van 2008-2009, kwam kredietverzekering eveneens in de schijnwerpers, en stelden diverse staten opnieuw een garantie- of herverzekeringsregeling ter beschikking tot dekking van de kredietverzekeringen.

Kredietverzekering is voor vele bedrijven nog een nobele onbekende. Je hebt in feite twee invalshoeken:

- enerzijds is er de leverancier van goederen en diensten die aan zijn cliënt betalingsuitstel heeft toegestaan. De levering is gedaan, maar hij riskeert alles nog te verliezen zolang de cliënt niet betaald heeft. Dit handelskredietrisico kan de leverancier afdekken via kredietverzekering;
- anderzijds moet de kredietverzekeraar op vraag van de verzekerde leverancier een analyse doen van de solvabiliteit van de debiteur. Als de verzekeraar meer informatie nodig heeft, zal hij de debiteur desgevallend contacteren. Op

¹ P. BECUE, *Handboek kredietverzekering. De onzichtbare bank*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2008, 878 p.

² Cf. bv. G. VAN DEN NOORTGATE, “Atradius. Le banquier invisible”, *Trends-Tendances*, 28 november 2019, 44^e jg., nr. 48, p. 66-68.

die wijze komen vooral kleinere bedrijven voor de eerste maal in contact met kredietverzekering, maar ook bedrijven in moeilijkheden.

Het eerste werk over kredietverzekering verscheen reeds in 1839 door Sanguinetti.³ Veel later was het boek geschreven door Jean Bastin⁴ in 1978 lange tijd het referentiewerk in de sector, dat trouwens veel aandacht besteedt aan de ontstaansgeschiedenis van de kredietverzekering.⁵

Door onze activiteit in de kredietverzekeringssector hadden we trouwens veel contacten met de ondernemingen. Maar daaruit bleek dat men de kredietverzekering niet zo goed kende. Als we vroegen wat men van de sector dacht, kregen we als opmerking dat kredietverzekeraars die mannen waren die in donkere kamertjes over hun lot beslisten. Het was de voornaamste reden om ca. 14 jaar geleden te beginnen aan het *Handboek*. Communicatie is de dag van vandaag heel belangrijk, en je moet goed uitleggen waar het over gaat. Het impliceert dat we verder gaan dan het klassieke eenvoudige verhaal van de brochures. Kredietverzekering is immers een heel technisch product, dat niet zo gemakkelijk verstaanbaar is voor de gewone leek. Het *Handboek* is heel ruim, en heeft ook een academische inslag waardoor het dienst kan doen als naslagwerk. De doelgroep van dit *Handboek* zijn de bankiers, de kredietverzekeraars, de advocaten, de grotere bedrijven, de universiteiten en de diverse belangengroepen en professionele organisaties die hun leden vertegenwoordigen. Ook voor de overheid kan het nuttig zijn.

Sedert de eerste editie bleef het *Handboek Kredietverzekering* het enige omvangrijke werk over kredietverzekering in het Nederlandstalig gebied. We mochten eveneens voor Wolters Kluwer een belangrijke bijdrage schrijven, maar deze heeft vnl. een juridische inslag. Er is wel een Franse vertaling.⁶ Bij Lannoo

³ B.P. SANGUINETTI, *Essai d'une nouvelle théorie pour appliquer le système des assurances aux dommages des faillites. Adresse aux chambres de commerce françaises*, Livourne, 1839, Ed. Jules Sardi. In 1985 werd de originele Franse uitgave heruitgegeven door het Centro Studi Raffaele Boccia, samen met een Italiaanse en Engelse vertaling: B.P. SANGUINETTI, *Essai d'une nouvelle théorie pour appliquer le système des assurances aux dommages des faillites. Adresse aux chambres de commerce françaises*, Centro Studi Raffaele Boccia, Roma, 1985, 141 p. Sanguinetti begreep het begrip van de kredietverzekering niet zoals we dat vandaag aanzien. Volgens hem moest de verzekering aangegaan worden door de debiteur, ten gunste van zijn schuldeisers, om het hoofd te bieden aan het gevolg van zijn eigen eventuele insolventie. Hij zag het dus eerder als een borgtochtverzekering ('assurance-caution'; cf. G. WETS, "De la nature juridique de l'Assurance-Caution", *Bull.ass.* 1954, p. 371).

⁴ Jean Bastin (1911-2005) stichtte in 1946 *Les Assurances Crédit de Namur*, dat nu deel uitmaakt van de kredietverzekeringsgroep Atradius. Toen hij in 1995 deze maatschappij verliet, richtte hij het *Fonds Scientifique Jean Bastin* op dat tot doel had het vervullen door de debiteur van zijn financiële verplichtingen te promoten. Website: <https://www.fsjb.be/> (geconsulteerd 24/05/2020).

⁵ J. BASTIN, *L'assurance-crédit dans le monde contemporain*, Parijs, Editions Jupiter, Editions de Navarre, 1978, p. 7-46. Dit geschiedkundig overzicht toont aan dat de kredietverzekeringssector een moeilijke ontstaansgeschiedenis heeft gekend. Met vallen en opstaan is men er in de loop der tijden in geslaagd te komen tot een werkbaar instrument dat de rendabiliteit en de solvabiliteit van de sector garandeerde.

⁶ P. BECUE, *Assurance-crédit et assurance-cautionnement*, Waterloo, Wolters Kluwer Belgium, 2013, 297 p. De geactualiseerde versies van november 2019 zijn zowel in het Frans als het

Campus werd een vereenvoudigde versie gemaakt die meer bestemd is voor de kmo-bedrijfsleider, en dit zowel in het Nederlands, het Frans als het Engels.⁷ Daarnaast werden er nog boeken over de privé kredietverzekering geschreven door o.a. ICISA^{8,9} en Miran Jus.¹⁰ Met betrekking tot de publieke kredietverzekering verscheen er bv. in 2014 een boek van Zlatko Scalcic.¹¹

Het geeft toch aan dat kredietverzekering belangrijk is. Het gaat vooral om de afdekking van risico's die gepaard gaan met de levering van goederen. Een Vlaamse *Captain of Industry* zei mij in de zomer van 2018 dat kredietverzekering essentieel is voor de ontwikkeling van de industrie. We hopen met dit boek een tipje van de sluier te kunnen lichten.

De bedoeling is de lezer een ruimer inzicht te geven over kredietverzekering in al haar aspecten, inclusief het creditmanagement. Maar we trekken dit in deze editie ook open naar de borgtochtverzekering, die gedeeltelijk als een vorm van omgekeerde kredietverzekering kan worden beschouwd. Vandaar de nieuwe titel: *Handboek krediet- en borgtochtverzekering*.

Het handboek bevat vier grote boeken. Na het eerste boek dat de algemene principes behandelt en als een *Executive Summary* kan worden beschouwd, komen in de andere boeken telkens de volgende drie domeinen aan bod:

- de publieke kredietverzekering;
- de privé kredietverzekering;
- de borgtochtverzekering.

We behandelen de drie grote domeinen apart daar ze toch onderling sterk van elkaar verschillen.

In het eerste boek (algemene principes), worden de gemeenschappelijke elementen toegelicht, naast de grote verschillen tussen de publieke en privé kredietverzekering, en tussen deze laatste met de borgtochtverzekering.

Het tweede boek gaat dan in op de praktische werking van deze drie verzekeringstakken. Daarin zullen we het dan telkens hebben over:

- de definitie en principes;
- de omgevingsanalyse;
- het financieel belang en de economische impact;
- de alternatieve producten;

Nederlands beschikbaar op de website Assuropolis van Kluwer: <https://assuropolis.wolterskluwer.be> (geconsulteerd 24/12/2019).

⁷ P. BECUE, *Kredietverzekering. Uw bedrijf goed verzekerd?*, Leuven, Lannoo-Campus, 2011, 232 p.; P. BECUE, *L'assurance-crédit. Mon entreprise bien assurée?*, Brussel, Racine-Campus, 2012, 232 p.; P. BECUE, *Credit insurance*, Leuven, LannooCampus Publishers, 2013, 248 p.

⁸ ICISA = *International Credit Insurance & Surety Association*. Het is een organisatie die de privé krediet- en borgtochtverzekeraars verenigt (cf. *infra*).

⁹ ICISA, *An introduction to trade credit insurance*, ICISA, 2013, 130 p.

¹⁰ M. JUS, *Credit Insurance*, Oxford, Academic Press, 2013, 186 p.

¹¹ Z. SALCIC, *Export Credit Insurance & Guarantees. A practitioner's Guide*, Palgrave Macmillan Ltd., 2014, 228 p.

- de commerciële markt;
- de diverse soorten kredietverzekeringsproducten;
- de operationele en technische aspecten: dit is niet altijd het meest aantrekkelijke deel, maar het is wel noodzakelijk om dit erg technische product goed te kunnen begrijpen.

We willen zo de leek een algemeen overzicht geven van de regels die in de drie vermelde grote domeinen gelden. Het is niettemin onvermijdelijk om op sommige technische aspecten in te gaan daar krediet- en borgtochtverzekering niet bepaald eenvoudige producten zijn. Deze zijn het resultaat van jaren ervaring om de risico's beheersbaar te houden, en misbruiken te voorkomen. De didactische benadering heeft wel voorrang.

De ruimste aandacht gaat wel naar de privé-kredietverzekering. De principes zijn minder gemakkelijk te verstaan voor een leek, en het is deze tak die als onzichtbare bank een grote invloed kan hebben op de liquiditeit van de bedrijven.

Het derde boek bevat het juridische luik, waarbij voor iedere tak de belangrijkste juridische aspecten behandeld worden vanuit zowel de Europese als Belgische invalshoek. Zo wordt bij de borgtochtverzekering het verschil aangetoond tussen enerzijds een borgstelling of borgtocht, en anderzijds een autonome abstracte garantie opvraagbaar op eerste verzoek.

Het vierde boek handelt over de ratings, en daarbij aansluitend Bazel II en III. In tegenstelling tot de vorige editie gaan we niet in op de diverse ratingsystemen bij de diverse verzekeraars. De Bazel-Akkoorden gelden vooral voor de banken, maar indirect kunnen ze een impact hebben op de kredietverzekeraar. Bazel III is een gevolg van de financiële crisis, daar Bazel II o.a. onvoldoende rekening hield met de liquiditeit van de banken. We geven er de principes van weer.

We raden de lezer/bedrijfsleider echter aan om bij de afsluiting van een kredietverzekeringsspolis het contract grondig na te lezen, samen met de Algemene Voorwaarden. Alhoewel dezelfde principes van toepassing zijn in de sector, heeft iedere kredietverzekeraar zijn eigen accenten. Deze zullen terloops in dit boek aan bod komen indien relevant, maar het is onmogelijk ze allemaal te behandelen.

Het uitgangspunt is immers de gemene deler van de praktijk in Europa voor de privé-krediet- en borgtochtverzekering. Wat de publieke kredietverzekering betreft, geven we zoals in de eerste editie vnl. de praktijk bij Credendo weer omdat we die het best kennen, en er ook het meest informatie over beschikbaar is. Dit is trouwens in overeenstemming met de wet op de openbaarheid van bestuur, waar we op ingaan in Boek III. We hebben het dan over Credendo – Export Credit Agency, of kortweg Credendo ECA genoemd. Maar de andere publieke kredietverzekeraars in de wereld gebruiken soortgelijke producten.

We hopen dat de bedrijfsleider, of iedere geïnteresseerde in de materie, op het einde van dit boek een betere kijk zal hebben op de boeiende wereld van de krediet- en borgtochtverzekering, en kan zien wat de diverse indekkingsmogelijkheden zijn voor de uitstaande debiteurenrisico's.

Tot slot willen we nog onze uitgever Intersentia, en dan meer bepaald Hans Kluwer, danken voor de steun die hij ons heeft gegeven om dit boek opnieuw te publiceren.

We zijn ook Euler Hermes en Credendo ECA erkentelijk omdat het door onze activiteit daar is dat we de sector leerden kennen.

Het boek werd evenwel in persoonlijke naam en in volledige onafhankelijkheid geschreven. We hebben alles nagekeken en geactualiseerd. Dit is steeds op een '*best efforts*'-basis gebeurd. Zaken die niet veranderd zijn hebben we gelaten zoals het was met verwijzing naar de oudere bronnen. Maar u zal zien dat er toch heel wat veranderd is in twaalf jaar. De wereld staat duidelijk niet stil.

Paul BECUE

15 mei 2020

AFKORTINGEN

1. Allerlei

i.e.:	Id est
m.a.w.:	Met andere woorden
m.b.t.	Met betrekking tot
n.a.v.:	Naar aanleiding van
nl.:	Namelijk
o.b.v.:	Op basis van
o.i.:	Onzes inziens
o.w.v.:	Omwille van
vnl.:	Voornamelijk

2. Wetgeving

AVG:	Algemene Verordening Gegevensbescherming (EU)
BS:	Belgisch Staatsblad
BW:	Burgerlijk Wetboek
CAD:	Capital Adequacy Directive (EU)
CRR:	Capital Requirements Regulation (EU)
Fail.W.:	Faillissementswet (van 8 augustus 1997)
GDPR:	General Data Protection Regulation (EU)
Ger.W.:	Gerechdelijk Wetboek
KB:	Koninklijk besluit
KB/W.Venn.	Koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek Vennootschappen en Verenigingen (van 29 april 2019)
MiFID:	Markets in Financial Instruments Directive (EU)
Pb.:	Publicatieblad van de Europese Unie (EU)
TFEU:	Treaty on the Functioning of the European Union (EU)
Vo.:	Verordening (EU)
WIB:	Wetboek van Inkomstenbelastingen
WCO:	Wet op de Continuïteit van de Ondernemingen (van 31 januari 2009)
WDRT:	Wetboek Diverse Rechten en Taksen
WER:	Wetboek Economisch Recht
WLVO:	Wet op de Landverzekeringsovereenkomst (van 25 juni 1992)
W.Venn.:	Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen
W.Verz.:	Wet betreffende de verzekeringen (van 4 april 2014)

3. Technische termen

AA:	Annual Aggregate (franchise/vrijstelling)
ABCP:	Asset Backed Commercial Paper
ACE:	Assureur Credit Etranger
AFL:	Aggregate First Loss (franchise/vrijstelling)
AI:	Artificial Intelligence
Alg. vw.:	algemene voorwaarden
ALM:	Asset and Liability Management
API:	Application Programming Interface
ASF:	Available amount of Stable Funding
ATA:	Admission Temporaire-Temporary Admission
AVC:	Asset Value Correlation
BBK:	behoefte aan bedrijfskapitaal
BBP:	bruto binnenlands product
BE GAAP:	Belgian General Accepted Accounting Principles
BNP:	bruto nationaal product
BOT:	Build-Operate-Transfer
B2B:	Business to Business
B2C:	Business to Consumer
BTW:	belasting op de toegevoegde waarde
BU:	Business Unit
BV:	besloten vennootschap
CAP:	Complément d'Assurance-crédit Public
CCF:	Credit Conversion Factor
CDO:	Collateralized Debt Obligations
CDS:	Credit Default Swap
CEO:	Chief Executive Officer
CET:	Common Equity Tier
CIRR:	Commercial Interest Reference Rate
CLO:	Collateralized Loan Obligation
CMI:	Credit Manager's Index
CP:	Commercial Paper
CRAM:	Country Risk Assessment Model
CRD:	Capital Requirements Directive
CRM:	Credit Risk Mitigation
CRM:	Customer Relationship Management
CSR:	Corporate Social Responsibility
CVA:	Credit Value Adjustment
CVBA:	coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
D/A:	Documents against Acceptance
DDR:	Differentiated Discount Rate
D/P:	Documents against Payment

DSO:	Days Sales Outstanding
EAD:	Exposure at Default
EBB:	Europees betalingsbevel
EBIT:	Earnings Before Interest and Taxes
EBITDA:	Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization
ECA:	Export Credit Agency
ECU:	European Currency Unit (voorloper van de euro)
EEA:	European Economic Area
EEFL:	Each and Every First Loss (franchise/vrijstelling)
EET:	Europese executoriale titel
EH:	Euler Hermes
EHUG:	Elektronische Handelsregister und Genossenschaftsregister sowie das Unternehmenregister
EKBI=ECAI:	externe kredietbeoordelingsinstelling = External Credit Assessment Institution
EL:	Expected Loss
EPGV:	Europese procedure voor geringe vorderingen
ERP:	Enterprise Resource Planning
Euribor:	European Interbank Offered Rate
FOD:	federale overheidsdienst
GE:	Gross Exposure
GNI:	Gross National Income
G-SIB:	Global Systematically Important Banks
HIPC:	Heavily Indebted Poor Countries
HQLA:	High-Quality Liquid Assets
IAS:	International Accounting Standards
ICAAP:	Internal Capital Adequacy Assessment Process
IFL:	Integral First Loss (franchise/vrijstelling)
IFRS:	International Financial Reporting Standards
ILAAP:	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process
IOS:	invorderingsprocedure voor onbetwiste schulden
IPR:	internationaal privaatrecht
IRB:	Internal Ratings Based Approach (Bazel II)
IT:	Information Technology
ivzw:	internationale vereniging zonder winstoogmerk
kmo:	kleine en middelgrote ondernemingen
KPI:	Key Performance Indicator
KT:	korte termijn
KYC:	Know Your Customer
LBO:	Leveraged Buyout
L/C:	Letter of Credit = documentair krediet

LCR:	Liquidity Coverage Ratio
LDC:	Least Developed Countries
LGD:	Loss Given Default
Libor:	London Interbank Offered Rate
LOI:	Letter of Intent
LPS:	Libre Prestation de Service
M:	Maturity
MCR:	Minimum Capital Requirement
MEVP:	minimumexportverzekeringspremie
MLT:	middellange termijn
MAR:	minimumindeling van het algemeen rekeningstelsel
MOL:	minst ontwikkelde landen
NBK:	nettobedrijfskapitaal
NE:	Net Exposure
NPE:	Non-Performing Exposure
NPL:	Non-Performing Loan
NQL:	Non-Qualifying Loss
NSFR:	Net Stable Funding Ratio
NV:	naamloze vennootschap
OEM:	Original Equipment Manufacturer
O&O:	onderzoek & ontwikkeling
ORSA:	Own Risk and Solvency Assessment
PC:	Personal Computer
PD:	Probability of Default
PIT:	Point-in-time
PMI:	Purchasing Manager's Index
PPS:	publieke private samenwerking
PRI:	Political Risk Insurance (investeringen)
PSE:	Public Sector Entity
RAC:	Risk Allocated Capital
RAROC:	Risk Adjusted Return on Capital
Rb.:	rechtbank eerste aanleg
R&D:	Research & Development
ROA:	Return on Assets
ROE:	Return on Equity
RPV:	rechtsplegingsvergoeding
RSF:	Required amount of Stable Funding
RSR:	Regular Supervisory Report
RWA:	Risk Weighted Asset(s)
SBLC:	Standby Letter of Credit
SCM:	Supply Chain Management
SCR:	Solvency Capital Requirement

SDR/STR:	Special Drawing Rights/Specialle Trekkingsrechten
SFCR:	Solvency and Financial Condition Report
SEPA:	Single Euro Payments Area
SOE:	State Owned Enterprise
SPV:	Special Purpose Vehicle
SR:	summiere rechtspleging betaling te bevelen
SRP:	Supervisory Review Process
TCO:	Total Cost of Ownership
TTC:	Through-the-cycle
UGD:	Usage Given Default
UK/VK:	United Kingdom/Verenigd Koninkrijk
UL:	Unexpected loss
USA/VS:	United States of America/Verenigde Staten
USD:	United States Dollar
VaR:	Value-at-Risk
WACC:	Weighted Average Cost of Capital
vzw:	vereniging zonder winstoogmerk

4. Instellingen

ADB:	Asian Development Bank
AFGI:	Association of Financial Guaranty Insurers
AGA:	Auslands Geschäfts Absicherung der Bundesrepublik Deutschland
AMICE:	Association of Mutual Insurers and Insurance Cooperatives in Europe
BCBS:	Basel Committee on Banking Supervision
BIS/BIB:	Bank of International Settlements/Bank voor Internationale Betalingen (Bazel)
BMI:	Belgische Maatschappij voor Internationale Investerings
BPI (France):	Banque Publique d'Investissement (France)
BVK:	Beroepsvereniging van het Krediet
CBN:	Commissie voor Boekhoudkundige Normen
CBF:	Commissie voor het Bank- en Financiewezen (opgedoekt)
CBFA:	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (opgedoekt)
CDV:	Controledienst voor de Verzekeringen (opgedoekt)
CEA:	Comité Européen des Assurances
CEIOPS:	Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors
CESR:	Committee of European Securities Regulators
CKO:	Centrale voor Kredieten aan Ondernemingen
CMRC:	Credit Management Research Centre (Leeds)

Credendo ECA:	Credendo – Export Credit Agency
Credendo STN:	Credendo – Short-Term Non-European Risks
Credendo XS:	Credendo – Excess & Surety
DAC	Development Assistance Committee
DSB:	Dutch State Business (Atradius)
EBA:	European Banking Authority = Europese Bankautoriteit
EBF:	European Banking Federation
EBRD:	European Bank for Reconstruction and Development
ECB:	European Central Bank
ECGD:	Export Credit Guarantee Department
EDC:	Export Development Canada
EEG:	Europese Economische Gemeenschap
EFTA/EVA:	European Free Trade Association/Europese Vrijhandelsassociatie
EG:	Europese Gemeenschap
EIOPA:	European Insurance and Occupational Pensions Authority
EPGV:	Europese Procedure voor Geringe Vorderingen
ESMA:	European Securities and Markets Authority
EU:	Europese Unie= European Union
FEBIS:	Federation of Business Information Services
FECMA:	Federation of European Credit Management Associations
FENCA:	Federation of European National Collection Associations
FINEXPO:	Comité voor Financiële steun aan de Export
FSMA:	Financial Services and Market Authority (opvolger CBFA)
GIMV:	Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen
IASB:	International Accounting Standards Board
ICBA:	International Credit Brokers Alliance
ICBI:	Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen
ICC:	International Chamber of Commerce
ICISA:	International Credit Insurance & Surety Association
ICSID:	International Center for Settlement of Investment Disputes
IFC:	International Finance Corporation
IMF:	Internationaal Monetair Fonds
ISDA:	International Swaps and Derivates Association
KBO:	Kruispuntbank van Ondernemingen
NACM:	National Association of Credit Management (USA)
NBB:	Nationale Bank van België
NCM:	Nederlandsche Credietverzekering Maatschappij (nu opgenomen in Atradius)
NDD:	Nationale Delcrededienst (nu Credendo ECA)
OECD:	Organisation of Economic Cooperation and Development

OEM:	Original Equipment Manufacturer
OESO:	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OND:	Office National du Ducroire (nu Credendo ECA)
OVAM:	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PASA:	Panamerican Surety Association
PRA:	Prudential Regulatory Authority
PWC:	PriceWaterhouseCoopers
RSVZ:	Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
RSZ:	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
S & P:	Standard & Poor's
SFAA:	Surety & Fidelity Association of America
SFAC	Société Française d'Assurance pour favoriser le Crédit SA (Euler Hermes France)
TCRe:	Trade Credit Re Insurance Company (nu Credendo XS)
UK:	United Kingdom
UKEF:	United Kingdom Export Finance
UN:	United Nations
UNCITRAL:	United Nations Commission on International Trade Law
UROB:	Unie der Rechteren in Ondernemingszaken van België
VN:	Verenigde Naties
WTO:	World Trade Organisation (Wereldhandelsorganisatie)

